

OSNOVE KONHOLOGIJE - 1

1. Terminologija

grč. κόγχη - školjka, ljuštura

lat. concha - školjka; grimiz; biser, bisernica; ljuštura

engl. conch - školjka; polukupola; uška

Definicija konhologije

- Znanost o ljuskama mekušaca, grana malakologije
- KONHOLOŠKE KARAKTERISTIKE = morfologija ljuske

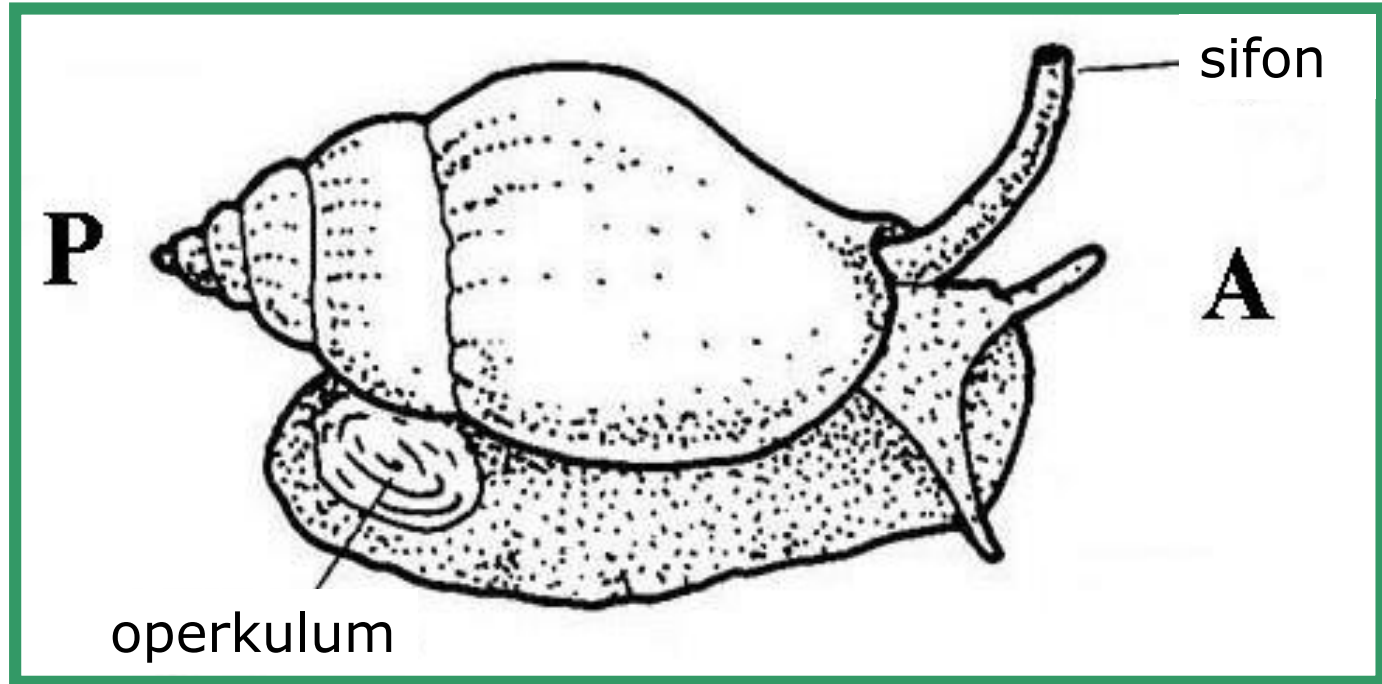
2. Pravilna orijentacija

Gastropoda - puževi

Pravilna orijentacija

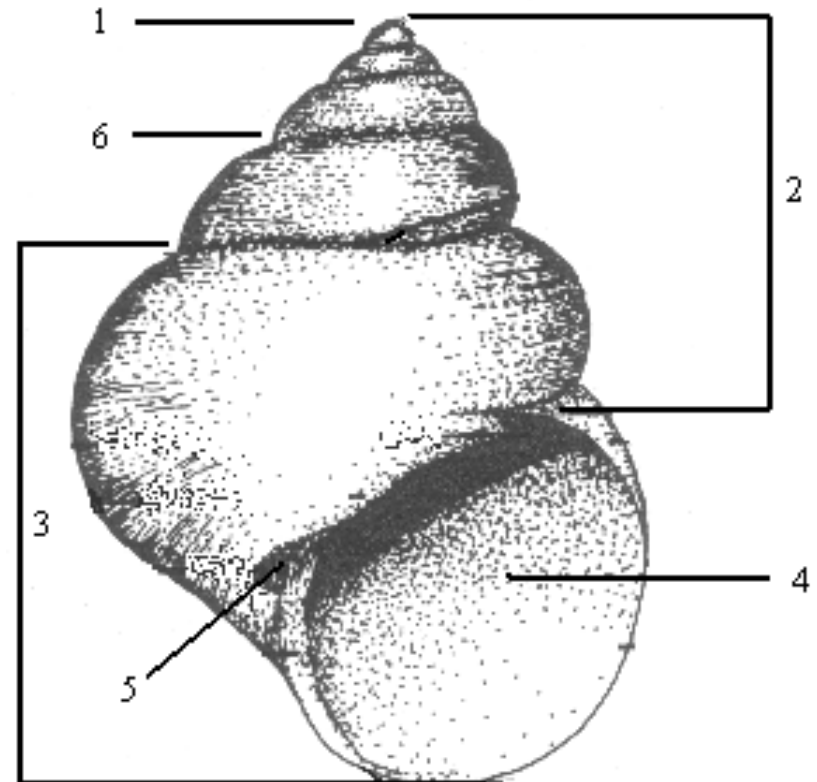
Gastropoda - puževi

Sifon – produžetak plašta kroz koji voda ulazi u plaštanu šupljinu;
postoji kod nekih morskih vrsta puževa koji se ukopavaju u supstrat

3. Osnovni dijelovi kućice

- 1 – vrh (*apex*)
- 2 – zavojnica, svitak (*anfractus*)
- 3 – posljednji, tjelesni zavoj
- 4 – otvor, ušće (*apertura*, *peristom*)
- 5 – pupčano (umbilikalno) udubljenje ili pupak (*umbilicus*)
- 6 – šav (*sutura*)

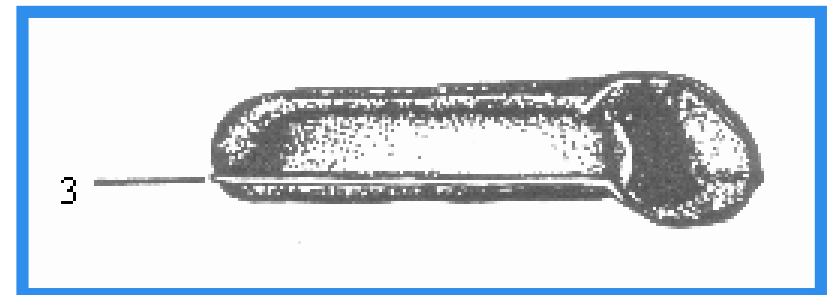
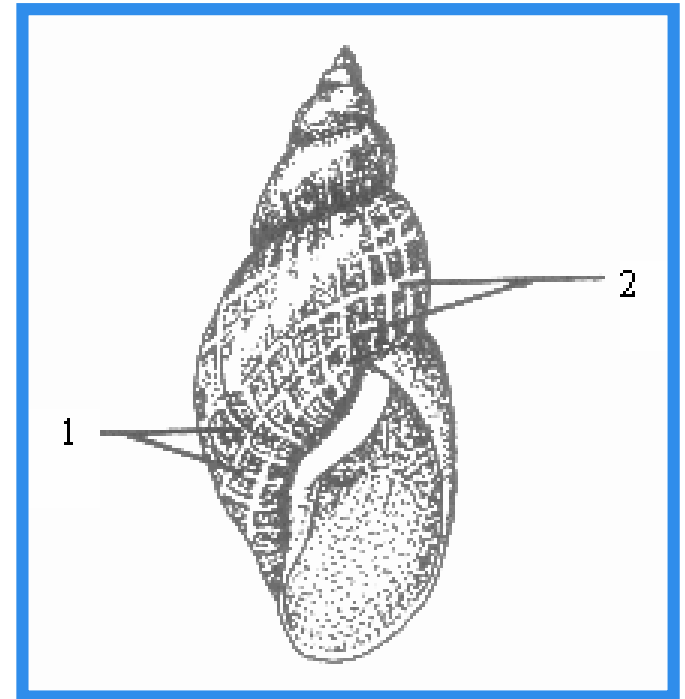

Osnovni dijelovi kućice

1 – **osne** (aksijalne, radijalne, transverzalne) **linije** (brazde, grebeni) (češće)

2 – **spiralne** (longitudinalne) **linije** (brazde, grebeni) (rjeđe)

3 – **brid** (greben) **zavoja**

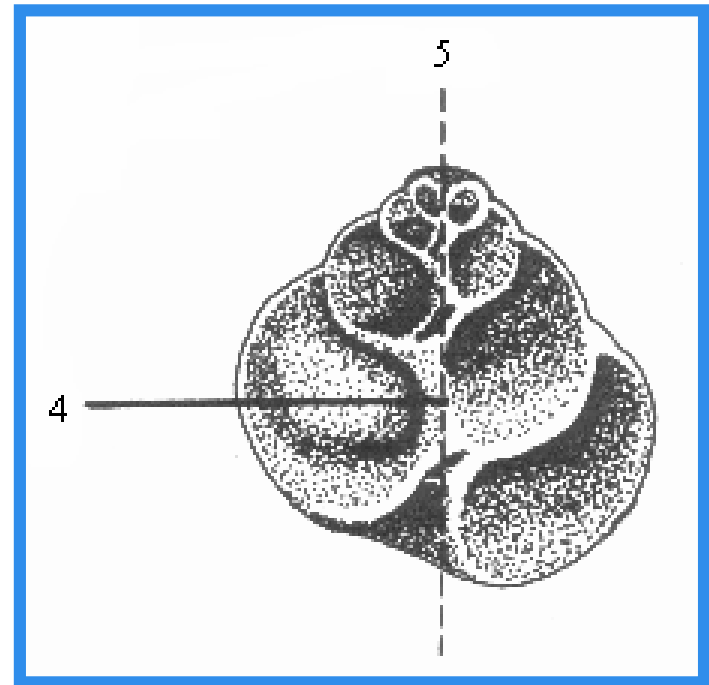
Osnovni dijelovi kućice

4 – **vreteno** (*columella*)

- ako se zavoji dotiču u osi spirale nastaje puna kolumela

- ako se zavoji ne dotiču nastaje šuplja kolumela koja s donje strane ima otvor-pupak (*umbilicus*)

5 – **glavna os kućice** (*axis conchae*), translacijska os

Osnovni dijelovi kućice

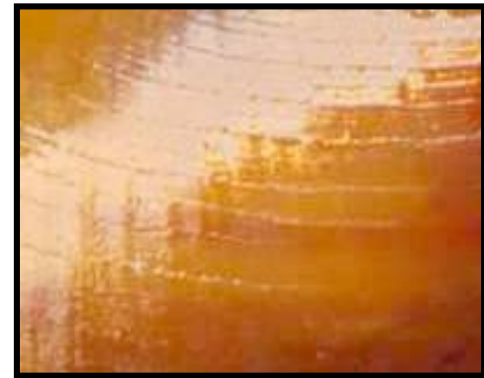
Osne (transverzalne) linije
(*Pomacea canaliculata*)

Maleatna površina
(*P. canaliculata*)

Periostrakalne "dlake"
(*Pomacea flagellata*)

Longitudinalne linije periostrakalnih
dlaka (*P. flagellata*)

Osnovni dijelovi kućice

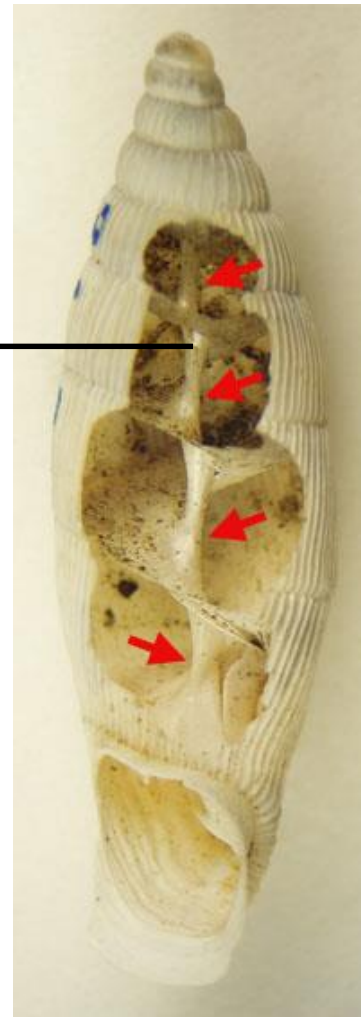
Periostrakalne dlake

Fusitriton oregonensis

Osnovni dijelovi kućice

kolumela

Osnovni dijelovi kućice

Os savijanja (glavna os kućice):

- zamišljena linija oko koje kućica rotira kako raste
- normalno (u većine taksona) je potpuno ravna
- obično korespondira s kolumelom
- samo kod nekih je:
 - a) savijena (npr. por. Eulimidae)
 - b) "lutajuća" (npr. *Vermicularia*, Siliquariidae, Vermetidae)
 - c) "nestajuća" (npr. rani razvojni stadiji kod *Mugilus*, Muricidae)

Osnovni dijelovi kućice

Savijena os

Eulima (Balcis) grandis

Scalenostoma carinata

Osnovni dijelovi kućice

“Lutajuća” os

Vermicularia knorrii

“Nestajuća ” os

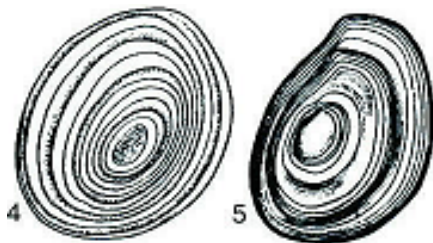
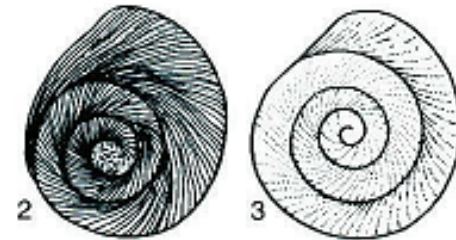
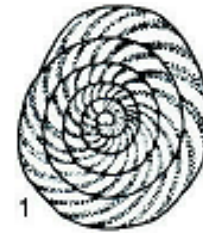

Magilus antiquus

Osnovni dijelovi kućice

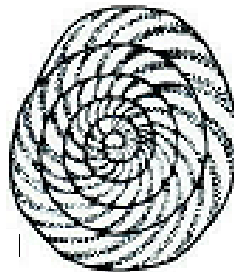
OPERKULUM (operculum)

- SPIRALNI
 - MULTISPIRALNI (polygyrni):
 - puno linija u spirali
 - PAUCISPIRALNI (oligogyrni):
 - nekoliko linija u spirali
- KONCENTRIČNI

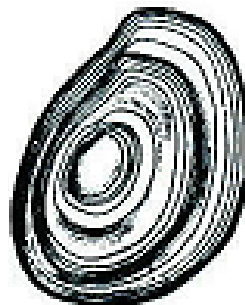
Osnovni dijelovi kućice

Centralno smještena jezgra

npr. *Valvata*

Ekscentrično smještena jezgra

npr. *Viviparus*

Osnovni dijelovi kućice

OPERKULUM

Vrste operkuluma prema rastu i načinu zatvaranja ušća:

- 1.) **FLEXICLAUDENTNI** operkulum – ne raste kako raste životinja, elastičan, ne kalcificiran
može biti:
 - a) multispiralni
 - b) paucispiralni

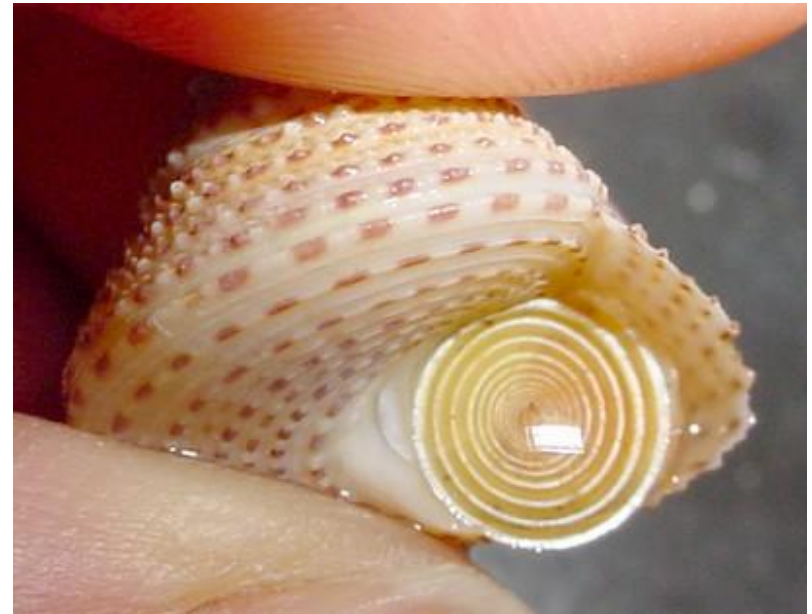
- 2.) **RIGICLAUDENTNI** operkulum - raste sa životinjom, dijelom kalcificiran
može biti:
 - a) multispiralni
 - b) paucispiralni
 - c) koncentrični

Osnovni dijelovi kućice

Multispiralni (*polygyrni*) operkulum

Pollicaria sp.

Calliostoma sp.

Osnovni dijelovi kućice

Paucispiralni (*oligogyрни*) operkulum

Turbo sarmaticus

Osnovni dijelovi kućice

Koncentrični operkulum

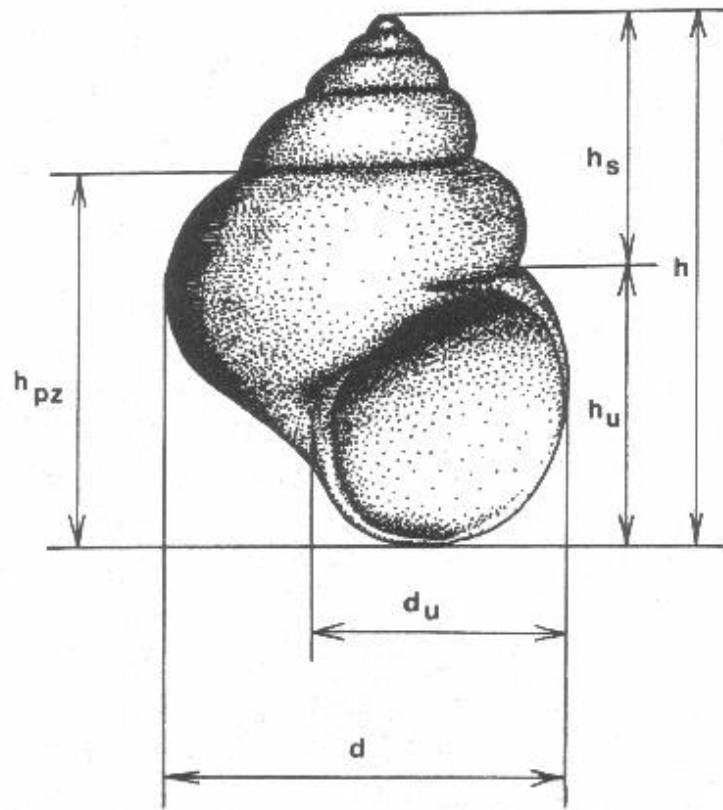

Bithynia tentaculata

Viviparus viviparus

4. Osnovni biometrijski parametri

h – visina kućice

d – širina kućice

h_u – visina ušća

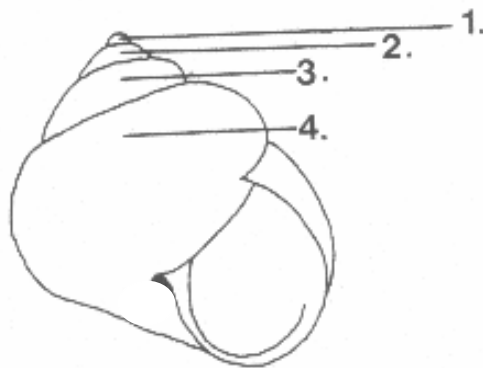
d_u – širina ušća

h_s – visina zavojnice

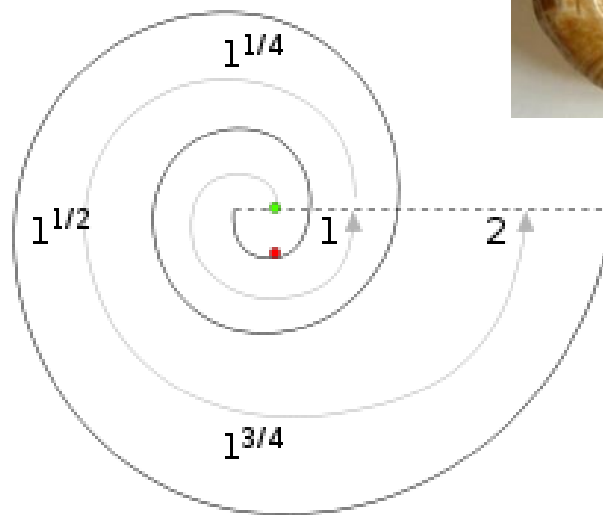
h_{pz} – visina posljednjeg zavoja

Osnovni biometrijski parametri

Određivanje broja zavoja

visoka kućica

plosnata kućica

5. Vrste kućica

Prema omjeru visine i širine:

- I – plosnate kućice ($\text{širina} > \text{visina}$)
- II – visoke kućice ($\text{visina} > \text{širina}$)
- III – sferične ($\text{visina} \approx \text{širina}$)

Vrste kućica

- vanjski oblik

Prema obliku

- kućice slatkovodnih puževa:
 - Okruglasta
 - Valjkasta
 - Jajasta
 - Stožasta
 - Okruglasto napuhana
 - Tornjasta
 - Čunjasta
 - Igličasta
 - Štitasta
 - Kapičasta
 - Poluokruglasta
 - Pločasta
 - Valvatoidna

Vrste kućica

- okruglasta

Lithoglyphus naticoides

Vrste kućica

- valjkasta

Bythinella bavarica

Vrste kućica

- jajasta

Belgrandiella fuchsi

Vrste kučica

- stožasta

Emmericia patula

Vrste kućica

- okruglasto napuhana

Lymnaea auricularia

Vrste kućica

- tornjasta

Potamopyrgus antipodarum

Vrste kućica

- čunjasta

Bithynia tentaculata

Vrste kućica

- igličasta

Melanoides tuberculata

Vrste kućica

- štitasta

Ferissia californica

Vrste kućica

- kapičasta

Ancylus fluviatilis

Vrste kućica

- poluokruglasta

Theodoxus danubialis

Vrste kučica

- pločasta

Planorbis corneus

Vrste kućica

- valvatoidna

Valvata piscinalis

Vrste kućica

- prema zavojnici

Prema zavojnici:

1. Planispiralne kućice
2. Konispiralne kućice

1. PLANISPIRALNE
KUĆICE – zavojnica
(anfractus) leži u
jednoj ravnini

Gyraulus parvus

Vrste kućica

2. - KONISPIRALNE kućice - zavojnica uzdignuta

Viviparus contectus

Vrste kućica

- način savijanja

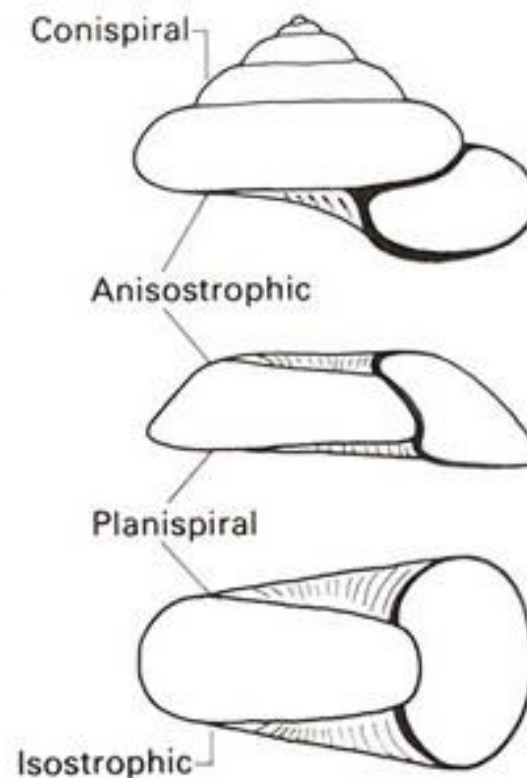
Glavni tipovi kućica s obzirom na način savijanja (tj. strofiju)

I. – **ANIZOSTROFNE** –
nebilateralno simetrično savijene
- svi recentni Gastropoda

- a) planispiralne
- b) konispiralne

II. – **IZOSTROFNE** – bilateralno
simetrično savijene
- *Nautilus*

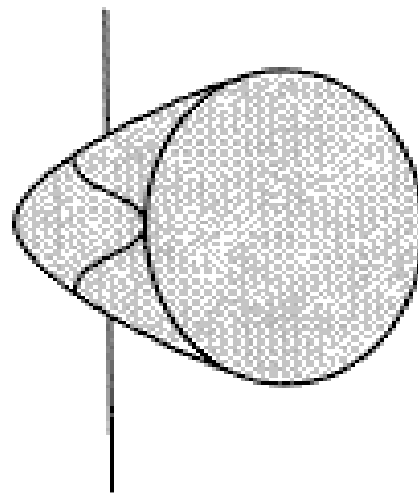
- a) planispiralne

Vrste kućica

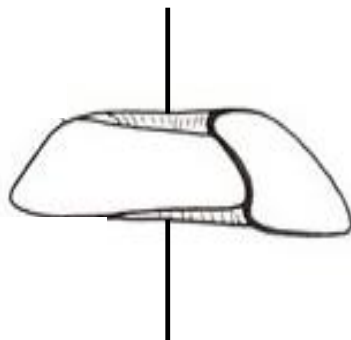

Nautilus sp.

I. a) izostrofna planispiralna
kućica

Vrste kućica

II. a) anizostrofna
planispiralna kućica

Planorbis planorbis

Vrste kućica

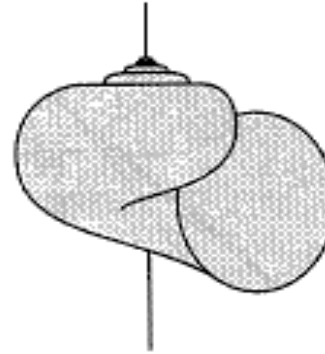
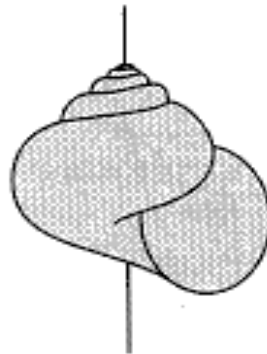
Melanoides tuberculata

Helix pomatia

Candidula sp.

II.b) anizostrofne konispiralne
kućice

Vrste kućica

- prema kiralnosti

Kiralnost (chiralnost) - smjer savijanja oko osi savijanja

Vrste kućica prema kiralnosti:

- 1) dekstrozne (normalno D; abnormalno L)(većina)
- 2) sinistrozne (normalno L; abnormalno D)
- 3) nepravilne (npr. *Opisthostoma*)
- 4) amfidromne ("amfidekstrozne") (npr. *Amphidromus*) (u populaciji se sasvim normalno javljaju i D i L primjerci)

Vrste kućica

Lymnaea stagnalis

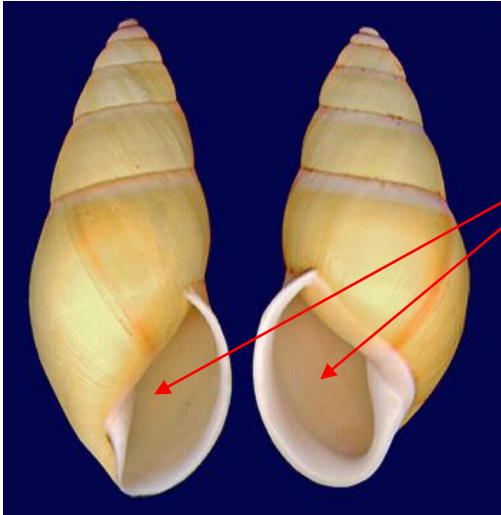
dekstrozna
kućica

sinistrozna
kućica

Physella acuta

Vrste kućica

amfidromne kućice

Amphidromus sp.

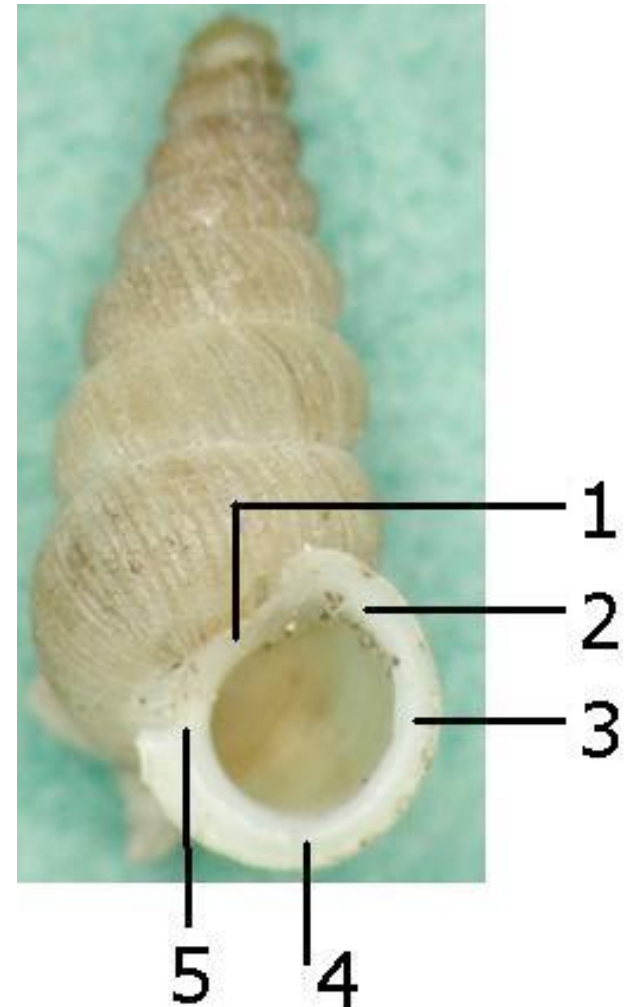
nepravilna kućica
Opisthostoma sp.

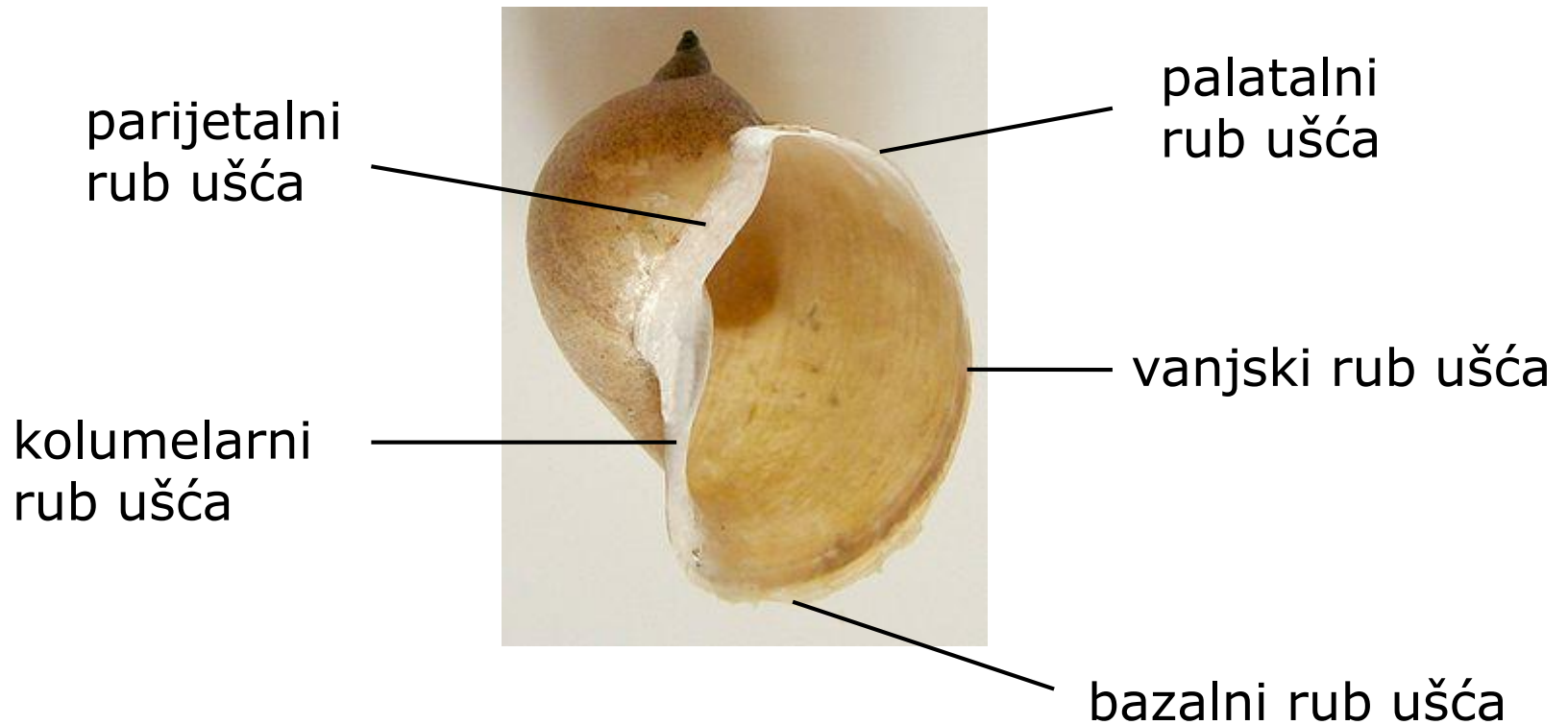
6. Ušće (apertura)

- 1 – parijetalni rub ušća
- 2 – palatalni rub ušća
- 3 – vanjski rub ušća (dio palatalnog ruba ušća)
- 4 – bazalni rub ušća (baza)
- 5 – kolumelarni rub ušća

Cochlostoma elegans

Ušće

Lymnaea auricularia

Ušće

Oblici ušća:

1) kružni (cirkularni)
(*Cochlostoma*)

2) polukružni (semicirkularni)
(*Theodoxus*)

3) aurikulatni (*Lymnaea*)

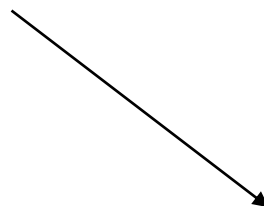
Ušće

Rub ušća:

I. – kontinuirani

II. – diskontinuirani

Valvata piscinalis

Marisa cornuarietis

Praktični dio

○ VJEŽBA 1

- Određivanje puževa iz podrazreda ORTHOGASTROPODA
 - redovi: Neritopsina, Architaenioglossa, Neotaenioglossa i Ectobranchia
 - * prema staroj sistematici vrste iz ovih redova pripadaju podrazredu PROSOBRANCHIATA - prednjoškržnjaci

○ VJEŽBA 2

- Određivanje puževa iz podrazreda ORTHOGASTROPODA
 - red Pulmonata – plućnjaci
 - *prema staroj sistematici PULMONATA je podrazred